

Comentariul romanului Rascoala scris de Liviu Rebreanu-a doua parte

Amplul roman re-creaza in planul fictiunii un moment istoric dramatic: rascoala din 1907, in timpul careia se rupe echilibrul stabil al lumii, iar forte dezlantuite sub impulsul unor instincte ancestrale de posesiune a pamantului pot fi stavilite doar printr-o represiune armata.

Rebreanu a avut viziunea romanului inca din vremea in care lucra la Ion si a afirmat ca Rascoala (1932) este simbolul energiilor de care dispune taranul in contact cu pamantul. Sugestia scrierii acestei opere i-a venit citind drama Tesatorii de G. Hauptmann. In timp ce actiunea se incheaga nebulos in mintea sa, Rebreanu se documenteaza serios asupra evenimentului, citind tot ce se scrisese sau mergand in satele in care rascoala lasase amintiri dureroase. Proiectul romanului a ramas multi ani in laboratorul de creatie, scriindu-se greu. O adevarata stare de euforie a declansat gasirea propozitiei de inceput: "â€" D-voastra nu cunoasteti taranul roman, daca vorbiti asa!".

In pofida determinarii sale contextuale, opera reuseste sa se desprinda de evenimentul istoric si sa-si dobandeasca autonomia estetica.

In prima parte, "Se misca tara!", sunt consemnate o serie de episoade fara legatura aparenta intre ele, care pregatesc si motiveaza "psihoza colectiva" ce ii cuprinde pe tarani. Prezenta lui Titu Herdelea face legatura cu romanul Ion, dar personajul are si rolul de observator al crizei si al efectelor chestiunii taranesti in diferite medii politice si sociale. In satul Amara, taranii se straduiesc sa cumpere mosia Nadinei Iuga, concurand cu mosierul Miron Iuga si cu arendasul Platamonu.

Conflictul social, deja existent in mod latent, se acutizeaza treptat prin acumularea de nemulumiri si de rabufniri tot mai violente. Refuzul Nadinei de a vinde taranilor mosia, ancheta dura efectuata de jandarmi la cererea lui Cosma Buruiana, arestarea invatatorului Dragos, ca si zvonurile tot mai persistente despre impartirea pamanturilor boieresti taranilor, intretin si sporesc tensiunea sociala existenta. In partea a doua, "Focurile", explozia multimii este iminenta si taranii vor cere socoteala singurei autoritati cunoscute si recunoscute de toti: boierul Miron Iuga. Desi venerat de tarani, boierul este lovit cu bestialitate si ucis intr-un moment de furie colectiva. Sosit la curte pentru a-l apara pe boier, Petre Petre sfarseste prin a-i conduce pe taranii dezlantuiti prin incaperile conacului boieresc. Nadina cade victima nebuniei sangeroase: Petre Petre o violeaza, iar Toader Strambu o ucide. Focul care va cuprinde curtile boieresti distruge si purifica. Reprimarea sangeroasa a rascoalei cu ajutorul armatei restabileste echilibrul relativ existent inaintea exploziei sociale.